

SEBASTIÀ PORTELL

Paradisos suportables

Cases d'escriptors a Mallorca

Fotografies de Laura Rosselló

V I E N A
E D I C I O N S

4

Robert Graves: una tomba que diu «poeta»

Deià

«**S**i pots suportar-lo, Mallorca és el paradís»: aquesta va ser la frase amb què l'escriptora nord-americana Gertrude Stein va convèncer Robert Graves perquè triàs viure a Mallorca quan el poeta i novel·lista britànic buscava un lloc on retirar-se després de la Primera Guerra Mundial. Corria l'any 1929, i la poeta i far espiritual d'escriptors i artistes com Ernest Hemingway o Pablo Picasso havia passat nou mesos al barri del Terreno de Palma, una petita colònia freqüentada per artistes estrangers relativament apartada de la ciutat. Entre els il·lustres noms forans que hi havien viscut o passat un temps hi havia la mateixa Stein, el pintor William E. Cook, el traductor Anthony Kerrigan o el poeta Rubén Darío, que com un convidat llunyà però habitual s'entesta a treure el cap a pràcticament totes les cases recollides en aquest llibre.

A l'article «Per què visc a Mallorca», recollit a *Majorca Observed* (1965), Graves explica que Stein li va donar aquest consell disfressat de repte una vegada que l'havia visitat a l'Alta Savoia, i que tot i que aquell país li havia semblat «ric, hospitalari i muntanyós, la mar era massa lluny i l'hivern hauria estat massa» per a ell. Així doncs, i perquè segons diu res no li impedia anar on volgués,

«ja que la ploma és l'únic equipatge essencial per a qualsevol escriptor —fins i tot una màquina d'escriure seria un luxe—», va decidir posar rumb a aquella petita illa enmig de la Mediterrània:

Vaig triar Mallorca per establir-hi la meua llar fa un quart de segle, perquè el seu clima tenia fama de ser

Robert Graves cap al 1955.

Vista de la casa de Robert Graves des del jardí.

el millor d'Europa. I perquè em van assegurar —correctament, com vaig poder comprovar— que hi podria viure amb una quarta part del que necessitava a Anglaterra. I perquè era prou gran —uns 2.000 quilòmetres quadrats— per no sentir-me claustrofòbic. Un cop allà, de tot Mallorca vaig triar Deià, un petit poble de pescadors i productor d'olives, situat a la muntanyosa costa nord-oest de l'illa —la resta és gairebé tota plana o terres amb lleus tossals— on vaig trobar tot el que necessitava com a teló de fons per al meu treball d'escriptor: sol,

mar, muntanyes, brolladors, arbres frondosos, l'absència de política i uns quants luxes de la civilització, com ara llum elèctrica i un servei d'autobusos que em duria fins a Palma, la capital. Deià també estava relativament exempt de mosquits, ja que està situat a uns 100 metres per damunt del nivell del mar.

Demografia i qüestions pecuniàries a banda, Graves declara que volia viure a un lloc on la ciutat encara fos ciutat, i el camp, camp; un lloc «on

l'arada estirada pel cavall no fos un anacronisme». I si a més aquest lloc tenia bon vi, bons veïns i no estava gaire allunyat del meridià de Greenwich, encara millor. L'aventura mallorquina de Robert Graves, doncs, era a punt de començar, i poc es devia imaginar que la seva relació amb l'illa s'allargaria durant més de cinquanta anys.

Robert von Ranke Graves neix el 24 de juliol de 1895 a Wimbledon, al sud de Londres, en el si d'una família de classe mitjana. Passa els primers anys a l'internat de Charterhouse i a la King's College School, i està a punt de morir per primera ve-

gada per una doble pulmonia. La segona vegada és encara més traumàtica, i en farà literatura. Quan el 1914 esclata la Primera Guerra Mundial, Graves s'allista voluntari als Royal Welsh Fusiliers i lluita al costat del poeta Siegfried Sassoon, amb qui travaran una profunda amistat que Graves recollirà al recull de poesia *Fairies and Fusiliers* (1917). Durant la guerra, però, l'autor de Wimbledon cau ferit al pulmó a la batalla del Somme, i la gravetat és tal que fins i tot l'arriben a donar per mort. La família rep un telegrama que els avisa de la suposada catàstrofe i el seu nom és reportat i homenat-

jat al *Times* com a caigut a la guerra. Per sort, és una falsa alarma: l'autor sobreviurà i escriurà l'horror d'aquesta experiència a les trinxeres a *Adeu a tot això* (1929), que ha esdevengut un clàssic de l'autobiografisme de la Gran Guerra. Abans, però, i al llarg d'una extensa i dolorosa recuperació, Graves es casarà amb Nancy Nicholson, la seva primera esposa, amb qui tindrà quatre fills, Jenny, David, Catherine i Sam. També encetarà un període de docència a Oxford, però el descontentament amb la institució universitària, alguns problemes econòmics i la neurastènia que l'acompanya des

de fa anys porten Graves a decidir-se a deixar Anglaterra durant una llarga temporada.

Precedeix aquesta decisió un esdeveniment remarcable que té lloc l'any 1925: la coneixença de Graves de la poeta estatunidenca Laura Riding, amb qui l'autor establirà una col·laboració literària que s'estendrà durant més de tretze anys. Amb ella escriurà obres de caire teòric com *A Survey of Modernist Poetry* (1927) o *A Pamphlet Against Anthologies* (1928), i ben aviat la seva relació es tornarà més i més estreta, fins al punt que serà amb Riding, i no amb la seva esposa i els quatre fills que

tenen en comú, que Graves desembarcarà a l'illa. Segons explica Lucía Graves, filla de l'autor, al pròleg de l'antologia poètica *El país que he escollit* (2009), en traducció de Josep M. Jaumà, la personalitat de Ridinger era «complicada, i la relació entre tots dos sovint tensa, però Graves la sublimà en els seus poemes [...] i la tenia quasi per una figura divina, potser una precursora de la Deessa Blanca», mite que obsessionarà l'escriptor durant dècades i que tractarem més endavant. Aquesta dificultat en la relació, però, no impedirà que en un principi s'instal·lin junts a Deià. Així és com l'autor defineix aquest petit llogaret encastat entre les penyes de la serra de Tramuntana, a pocs quilòmetres de la Valldemossa de George Sand:

Però, com era *realment* Deià? Un poble d'uns 400 habitants, amb unes dues-centes sòlides cases de pedra, la major part construïdes al costat interior d'un tossal rocós que ocupava el centre d'un gran cercle de muntanyes. La carretera de la costa envoltava Deià, però només tocava les cases dels afores. Una església amb un campanar aplatat i un petit cementiri amb xiprers coronaven el tossal; no hi havia cap casa construïda entre aquell tossal i la costa, que es trobava a un quilòmetre de distància. Un torrent, sec a l'estiu, corria envoltant mig poble fins a una estreta gorja que desembocava en una platja de còdols i sorra.